

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра судочинства

Микитин Ю. І.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Частина 2

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських (практичних)
студентів денної форми навчання**

**спеціальності 081 Право, освітньо-професійної
програми «Право»
освітнього рівня «бакалавр»**

Івано-Франківськ, 2022

Затверджено на засіданні кафедри судочинства навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол № 1 від «31» серпня 2022 року

Схвалено науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол №1 від «18» жовтня 2022 року

Рецензенти:

Оперук Віталій Ігорович

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Петечел Олексій Юрійович

доцент кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент

Микитин Ю. І. Кримінальне процесуальне право України. Частина 2. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право, освітньо-професійної програми Право. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 52 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Кримінальне процесуальне право України» студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право, освітньо-професійної програми Право освітнього ступеня «бакалавр», а також для підготовки до здачі екзамену. В методичних вказівках викладені: завдання до семінарських (практичних) занять теоретичного і практичного характеру, перелік питань і завдань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольних питань для перевірки знань, індивідуальних виступів та завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

© Микитин Ю.І., 2022

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022

Тема 1. Досудове розслідування.

Семінарські заняття – 4 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Досудове розслідування; дізнання; досудове слідство; спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень; Єдиний реєстр досудових розслідувань; підслідність; об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування; строки дізнання і досудового слідства; розгляд клопотань під час досудового розслідування; ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення; недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування; взаємодія слідчого і оперативних підрозділів.

Семінарське заняття 1.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, значення, завдання та форми досудового розслідування.
2. Початок та місце проведення досудового розслідування.
3. Підслідність: поняття та види.
4. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування.
5. Строки досудового розслідування. Продовження строку досудового розслідування.

Семінарське заняття 1.2. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Розгляд клопотань під час досудового розслідування.
2. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення.
3. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.
4. Взаємодія слідчого і оперативних підрозділів.
5. Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.
6. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Практичні завдання до семінарського заняття 1 «Досудове розслідування».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

- 1) 7 липня прокурором були внесені відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань. 9 липня він

передав наявні в нього матеріали до органу досудового розслідування. Того ж дня керівником органу досудового розслідування був визначений слідчий, який здійснюватиме розслідування. 11 липня слідчий у письмовій формі повідомив прокурора про початок досудового розслідування.

Оцініть дії сторони обвинувачення.

2) Мирончук і Панфілов підозрюються у вчиненні зґвалтування Зарічної в ніч з 10 на 11 вересня. Тієї ж ночі через певний проміжок часу Зарічна була також зґвалтована Будовим. Посилаючись на те, що в обох випадках потерпіла, підозрювані і свідки одні й ті ж, а події пов'язані між собою, слідчий виніс постанову про об'єднання в одне провадження матеріалів досудового розслідування.

Оцініть законність рішення слідчого.

3) 29 листопада прокурором були внесені відомості про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України (крадіжка), до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

30 листопада він передав наявні в нього матеріали до органу досудового розслідування. Під час досудового розслідування було встановлено, що кримінальне правопорушення вчинив Трохименко, якому 31 грудня було оголошено про підозру.

Коли закінчується встановлений законом строк досудового розслідування у цьому провадженні?

4) У м. Києві 2 листопада розпочато кримінальне провадження за ч.2 ст. 187 КК України (розбій).

20 листопада у зазначеному кримінальному провадженні Миронюку оголошено про підозру. Крім цього, під час досудового розслідування з'ясовано, що 20 липня у м. Вінниці Миронюк вчинив ще один розбійний напад. За цим фактом у м. Вінниці розпочато кримінальне провадження, яке 13 серпня було зупинене на підставі п. 2 ч. 1 ст. 280 КПК України (підозрюваний переховується від слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності).

30 листопада прокурор м. Києва об'єднав матеріали досудового розслідування в одне провадження.

Як треба обчислювати строки досудового слідства при об'єднанні матеріалів досудового розслідування?

5) До слідчого звернувся журналіст з проханням надати йому можливість бути присутнім під час проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні про вбивство. Своє прохання він мотивував тим, що хоче докладно описати перебіг розслідування резонансного злочину у газетній публікації. Слідчий відмовив журналісту в проханні і роз'яснив, що публікація можлива лише після набрання вироком законної сили.

Чи правильна позиція слідчого?

6) У кримінальному провадженні щодо підозри Замковенка у вчиненні розбійних нападів встановлено, що він діяв не сам, а входив до складу злочинної групи з шести чоловік, яка вчинила десятки подібних та інших кримінальних правопорушень на території різних областей України. Слідчий звернувся до керівника органу досудового розслідування з проханням вирішити питання про створення слідчої групи.

Який порядок створення групи слідчих?

7) Потерпіла Усова у кримінальному провадженні 21 серпня заявила клопотання про проведення повторної судово-психіатричної експертизи підозрюваного Лужнова. Слідчий відмовив в задоволенні клопотання, надіславши при цьому 25 серпня постанову про відмову в задоволенні клопотання за місцем проживання Усової.

Оцініть дії слідчого.

8) Під час досудового розслідування 15 квітня підозрюваний Антонов заявив клопотання про надання йому усіх матеріалів досудового розслідування для ознайомлення.

Розглянувши клопотання, слідчий виніс постанову про часткове задоволення клопотання Антонова, про що повідомив останнього 18 квітня усно по телефону.

Часткова відмова у задоволенні клопотання полягала у забороні ознайомлюватися з матеріалами, в яких зафіксовані фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та допитом потерпілого Самсонова.

Під час ознайомлення з матеріалами кримінального провадження підозрюваний Антонов попросив надати йому можливість вийти за межі кабінету та ксерокопіювати деякі документи. Слідчий погодився та віддав оригінали документів підозрюваному, відібравши від останнього розписку про збереження та повернення зазначених документів.

Дайте правову оцінку діям слідчого та підозрюваного.

Питання для самоконтролю:

1. Яке значення і завдання стадії досудового розслідування?
2. З якого моменту розпочинається досудове розслідування?
3. Які слідчі (розшукові) дії можна проводити до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань?
4. Назвіть процесуальні форми досудового розслідування. У чому їх відмінність?
5. Які види підслідності у кримінальному процесі?
6. Які правила об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування?
7. Назвіть строки досудового розслідування кримінального проступку.
8. Назвіть строки досудового розслідування злочинів.
9. Які строки розгляду клопотань під час досудового розслідування?

10. Хто вирішує питання про можливість та обсяг розголошення відомостей досудового розслідування?

11. Назвіть форми взаємодії слідчого і оперативних підрозділів.

Теми рефератів, доповідей:

1. Зміст, форми та принципи взаємодії слідчого і оперативних підрозділів.

2. Розгляд слідчим, прокурором клопотань під час досудового розслідування.

3. Гарантії недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування.

Література до теми:

[4-7, 15, 17-20, 23-26, 32-34, 40-45, 49, 62, 69, 72-78, 80-84, 91, 97, 100, 102-104, 107-109, 112-122, 126, 128-130]

Тема 2. Слідчі дії.

Семінарські заняття – 6 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Слідчі (розшукові) дії; класифікація слідчих (розшукових) дій; вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) дій; допит; пред'явлення для впізнання; обшук та його види; огляд і його види; слідчий експеримент; освідування; експертиза; зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису; негласні слідчі (розшукові) дії та їх види.

Семінарське заняття 2.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, суть та значення слідчих (розшукових) дій.

2. Види та класифікація слідчих (розшукових) дій.

3. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх оформлення.

4. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення допиту.

5. Особливості проведення одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб та допиту слідчим суддею під час досудового розслідування.

6. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення пред'явлення для впізнання.

7. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення обшуку.

Семінарське заняття 2.2 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення огляду.
2. Ексгумація трупа, підстави і процесуальний порядок її проведення.
3. Поняття та процесуальний порядок проведення освідування.
4. Слідчий експеримент: поняття, порядок проведення та процесуальне оформлення.
5. Експертиза у кримінальному провадженні: підстави проведення та порядок залучення експерта.
6. Зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису.
7. Проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції.
8. Проведення слідчих (розшукових) дій за участю малолітньої або неповнолітньої особи.

Семінарське заняття 2.3. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття негласних слідчих (розшукових) дій та їх система.
2. Загальні правила провадження негласних слідчих (розшукових) дій.
3. Характеристика негласних слідчих (розшукових) дій.
 - 3.1. Втручання у приватне спілкування.
 - 3.1.1. Аудіо-, відеоконтроль особи. Арешт, огляд і виїмка кореспонденції;
 - 3.1.2. Зняття інформації з електронних комунікаційних мереж. Зняття інформації з електронних інформаційних систем.
 - 3.2. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій.
 - 3.2.1. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.
 - 3.2.2. Установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу).
 - 3.2.3. Спостереження за особою, річчю або місцем. Моніторинг банківських рахунків. Аудіо-, відеоконтроль місця.
 - 3.2.4. Контроль за вчиненням злочину.
 - 3.2.5. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
 - 3.2.6. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження. Використання конфіденційного співробітництва.

Практичні завдання до семінарського заняття 2 «Слідчі дії».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) Під час огляду місця події на полі, коли слідчий за участю судово-медичного експерта перейшов до огляду трупа, понятя Петренко знепритомніла, побачивши знівечене обличчя загиблого.

Як бути слідчому, маючи на увазі, що огляд проводився у безлюдному місці, де були, крім самого слідчого, привезених понятих та експерта, ще два працівники поліції? Чи може він продовжити огляд з одним понятим?

2) Під час огляду місця події слідчим були запрошені в якості понятих помічник судді апеляційного суду м. Києва та співробітник Дарницького районного управління поліції України в м. Києві.

Оцініть дії слідчого.

3) Допитаний із застосуванням технічного засобу фіксування, свідок Федоренко запитав слідчого, чому він не вніс його показання до протоколу допиту, а лише обмежився вказівкою в протоколі про те, що застосовуються технічні засоби. Федоренко наполягав на тому, щоб його показання були внесені до протоколу. Втім, слідчий пояснив, що оскільки показання повністю фіксуються технічними засобами та будуть зберігатися на диску, який приєднують до протоколу допиту, вони обійдуться і без детального викладення показань у самому протоколі.

Оцініть дії слідчого. Які є форми фіксування кримінального провадження?

4) Під час розслідування зґвалтування неповнолітньої Бузько були розбіжності у показаннях потерпілої та свідків Іванюка та Денисюка. Слідчий викликав усіх трьох на одночасний допит. Під час допиту слідчий зачитав показання Бузько, які тим, як було запропоновано дати показання учасникам цієї слідчої (розшукової) дії.

Оцініть дії слідчого. Чи дозволяється оголошення показань, наданих учасниками цієї слідчої (розшукової) дії на попередніх допитах? Якщо так, то за яких умов? Чи має значення для проведення цього допиту те, що Бузько є неповнолітньою?

5) У кримінальному провадженні, яке здійснювалося у м. Києві, про завдання тяжких тілесних ушкоджень Титаренку, виникла необхідність одночасно допитати свідка Панова та підозрюваного Іванова, оскільки в їхніх показаннях, які були дані раніше, були виявлені суттєві суперечності. Свідок Панов на момент здійснення цього кримінального провадження відбував покарання у виправній колонії м. Житомира за вчинення умисного вбивства.

Яким чином можна провести одночасний допит Панова та Іванова?

6) Для проведення допиту неповнолітнього Паніна слідчий запросив для участі його батька та вчителя (класного керівника Паніна). До початку допиту неповнолітній заявив, що не бажає давати показання в присутності свого класного керівника, адже це може вплинути на його відносини з учителями у школі.

Як діяти слідчому в цій ситуації?

7) Слідчий протягом 2 годин допитував як свідка 13-річного Торопова в присутності його батька – вчителя біології середньої школи, де він навчається.

Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо порядку допиту малолітнього свідка? Якщо так, то які саме?

8) Погорілого о 22 годині на вулиці пограбував невідомий чоловік, який відібрав у нього хутрову шапку та мобільний телефон. Потерпілий заявив слідчому, що він не може назвати точних прикмет грабіжника, оскільки на вулиці було темно. Проте, якби злочинця показали, то він би неодмінно впізнав його за сукупністю ознак, про що був складений відповідний протокол. Слідчий пред'явив Погорілому підозрюваного Марченка з двома іншими громадянами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. Потерпілий вказав на підозрюваного Марченка як на особу, яка його пограбувала, вказавши при цьому деякі додаткові прикмети, про які він забув повідомити під час допиту.

Оцініть дії слідчого. Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо пред'явлення особи для впізнання?

9) Слідчий, здійснюючи кримінальне провадження щодо викрадення майна з квартири Никодименко, маючи достатні дані про те, що викрадені речі можуть знаходитись у квартирі батька підозрюваного, за погодженням з прокурором звернувся до слідчого судді з клопотанням про проведення там обшуку. Під час обшуку, що проводився на підставі ухвали слідчого судді, була присутня запрошена слідчим потерпіла Никодименко. Серед інших речей, про які було вказано в ухвалі слідчого судді, слідчий вилучив також зимове жіноче пальто Никодименко, зникнення якого вона і не помітила, але запевняла, що воно належить саме їй. За результатами проведення слідчої (розшукової) дії слідчий склав два протоколи . обшуку та пред'явлення речей для впізнання.

Оцініть дії слідчого і доказове значення протоколів. Чи можна Проводити обшук у осіб, які не є підозрюваними у кримінальному провадженні?

Чи можна вилучати під час обшуку речі, про які прямо не вказано в ухвалі слідчого судді про дозвіл на обшук? Якщо так, то які процесуальні дії з цими речами необхідно здійснити далі?

10) У квартирі Панасенка, який підозрювався в отруєнні громадян талієм, слідчий проводив обшук, застосовуючи при цьому безперервний відеозапис ходу проведення обшуку, у зв'язку з чим поняті не були запрошені для участі в цій слідчій (розшуковій) дії. Під час проведення обшуку слідчий помітив, що Панасенко кинув у кишеню своєї бабусі невеликий пакунок.

Як повинен діяти слідчий у цій ситуації? Чи дозволяє закон проводити обшук без участі понятих? Якщо так, то в яких випадках?

11) Огляд місця події за заявою про крадіжку з магазину слідчий провів за участю директора цього ж магазину. У протоколі огляду слідчий вказав, що невідомий злочинець проник до магазину, розбивши віконне скло. Частки розбитого скла слідчий зібрав у пакет для подальшого дослідження. Крім того, слідчий записав до протоколу, що згідно із заявою директора з каси магазину викрадено гроші, а саме 5 тисяч гривень. Біля магазину були виявлені сліди взуття. Слідчий не зафіксував їх, а лише вказав у протоколі, що, за словами директора магазину, ці сліди залишені ним самим.

Дайте оцінку діям слідчого.

12) Допитана у кримінальному провадженні про грабіж потерпіла Бузина повідомила, що одного із злочинців зможе легко впізнати за численними татуюваннями на руках та шиї. Бузина добре запам'ятала, що у одного із злочинців на середньому пальці лівої руки є татуювання у вигляді хреста.

Як перевірити показання потерпілої зважаючи на те, що підозрюваними у вчиненні цього кримінального правопорушення є Кузьменко та Потапенко?

13) За матеріалами кримінального провадження, розпочатого у результаті порушення правил безпеки руху, що призвело до зіткнення двох автомобілів і загибелі одного пасажира, слідчий, з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, вирішив провести слідчий експеримент за участю тих же автомобілів, які було відновлено. Відтворення дій та обставин цієї події знову призвело до зіткнення автомашин, через що дістав легкі тілесні ушкодження понятий (який сидів в одній з машин і спостерігав за розвитком подій), але підтвердило правдивість показань водія, який брав участь у слідчому експерименті.

Оцініть дії слідчого. Чи мають доказове значення результати цієї слідчої (розшукової) дії?

14) Бровкін підозрювався у вчиненні квартирної крадіжки шляхом проникнення через відчинене вікно. За заявою потерпілого серед викрадених речей був і телевізор Sony, документи на який ним були надані. Бровкін заперечував крадіжку телевізора, пояснюючи це тим, що великі габарити зазначеного телевізора, унеможлиблюють винесення його через вікно квартири. Слідчий вирішив провести слідчий експеримент, проте потерпілий не погоджувався на проведення цієї слідчої (розшукової) дії у його житлі.

Чи можна провести слідчий експеримент у житлі особи, якщо вона заперечує проти цього? Який порядок проведення слідчого експерименту у наведеній ситуації?

15) Під час здійснення кримінального провадження щодо вчинення квартирної крадіжки Плахутою, який разом з матір'ю приїхав у Україну два роки тому з Молдови, виникла необхідність встановлення віку Плахути, у зв'язку з відсутністю у нього документів про його вік. Мати неповнолітнього

заявила, що її синові ще не виповнилось 14 років, але відповідних документів (свідчення про народження) вона не має і не знає де вони можуть знаходитися.

Яких заходів має вжити слідчий для встановлення віку особи (Плахути) у цій ситуації?

16) Кирилюк підозрювався у вчиненні розбійного нападу. Слідчий звернув увагу на дивну поведінку Кирилюка, який не завжди логічно давав показання, забував про що говорив. У зв'язку з цим у слідчого виникли сумніви щодо його психічного стану.

Які процесуальні дії має здійснити слідчий в цій ситуації? Як повинен діяти слідчий, якщо Кирилюк відмовиться від участі у слідчій (розшуковій) дії, яку вирішить провести слідчий?

17) Соломін підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України (крадіжка). Викликаний для допиту як свідок батько підозрюваного відмовився давати показання про відомі йому обставини вчинення кримінального правопорушення сином.

Як повинен діяти слідчий в цій ситуації?

18) Під час проведення обшуку у кабінеті бухгалтера Кисилюк, слідчий побачив як бухгалтер Кисилюк сховала під власним одягом накладну, яка має значення для кримінального провадження. Слідчий запропонував бухгалтеру повернути накладну, інакше – він буде змушений її обшукати. Бухгалтер Кисилюк відмовилась повернути накладну, заявивши, що обшукувати її без ухвали слідчого судді слідчий не має права.

Як повинен діяти слідчий в цій ситуації? Чи передбачений кримінальним процесуальним законодавством обшук особи? Якщо так, то який процесуальний порядок проведення цієї слідчої (розшукової) дії?

19) У кареті швидкої допомоги потерпілий Ворона розповів лікарю Хромову хто і за яких обставин наніс йому тяжкі тілесні ушкодження, після чого потерпілий помер. Цю розповідь лікар зафіксував за допомогою мобільного телефону і передав згодом слідчому. Слідчий, ознайомившись із змістом представленого відеозапису, прийняв рішення про затримання особи, на яку вказав потерпілий Ворона.

Оцініть рішення слідчого.

20) Біля будинку № 33 по вул. Ревуцького в м. Києві був виявлений труп чоловіка з ознаками насильницької смерті. Для проведення огляду місця події та огляду трупа слідчий запросив спеціаліста, судово-медичного експерта, двох оперативних працівників поліції. Поняті до участі у проведенні слідчої (розшукової) дії не залучалися у зв'язку із застосуванням відеозапису. Через декілька днів слідчий викликав вищезазначених учасників для допиту як свідків.

Оцініть дії слідчого. Чи допустив слідчий порушення норм КПК України? Якщо так, яке юридичне значення мають ці порушення?

21) На допит був запрошений свідок Таланов. На початку слідчої (розшукової) дії свідок Таланов заявив, що він кандидат юридичних наук і бажає складати протокол допиту та викладати свої показання у ньому власноручно. Слідчий не погодився з вимогою свідка і склав протокол допиту сам.

Чи допустив слідчий порушення норм КПК України?

22) Допитана у кримінальному провадженні свідок Тельнікова описала зовнішній вигляд і прикмети особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 187 КК України (розбій). Слідчий не з'ясував, чи зможе свідок Тельнікова впізнати особу, яка вчинила розбій. У вчиненні цього кримінального правопорушення підозрювався Івашков. Через декілька днів слідчий запросив свідка Тельнікову для проведення з її участю пред'явлення особи для впізнання. Перед тим як пред'явити підозрюваного Івашкова для впізнання, слідчий у відсутності свідка Тельнікової, наказав Івашкову зайняти місце між двома запрошеними чоловіками, які не мали відмінностей у віці, зовнішності та одязі.

Під час проведення впізнання свідок Тельнікова повідомила, що серед пред'явлених осіб, вона не впізнає особу, яка вчинила розбій.

Як повинен діяти слідчий в цій ситуації? Чи допустив слідчий порушення норм КПК України? Якщо так, то яке юридичне значення мають ці порушення?

23) Слідчий, з додержанням вимог кримінального процесуального законодавства, пред'явив потерпілому Паюлу фотознімок підозрюваного Таварова для впізнання разом з іншими фотознімками. Потерпілий Паюл заявив, що він не може впізнати особу, яка вчинила проти нього кримінальне правопорушення, по фотознімках, але зможе впізнати її коли побачить. У зв'язку з цим слідчий пред'явив потерпілому Паюлу підозрюваного Таварова разом з іншими особами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. У результаті проведеного впізнання потерпілий Паюл вказав на Таварова, як особу, що вчинила кримінальне правопорушення, та пояснив за якими ознаками він його впізнав та за яких обставин бачив.

Оцініть дії слідчого і доказове значення пред'явлення для впізнання. Які існують види пред'явлення для впізнання?

24) Озеров підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 366 КК України (службового підроблення). У кримінальному провадженні була проведена почеркознавча експертиза з метою встановлення особи, яка поставила підпис у фіктивних документах. Експерт надав висновок, що підписи виконані Озеровим. Проте, сторона захисту не погодилася з таким висновком експерта та виявила бажання самостійно залучити експерта для проведення експертизи.

Чи передбачена кримінальним процесуальним законодавством можливість сторони захисту залучати експертів для проведення експертизи? Якщо так, то який порядок залучення експертів стороною захисту?

Питання для самоконтролю:

1. Що слід розуміти під слідчими (розшуковими) діями?
2. Назвіть види слідчих (розшукових) дій?
3. Хто вправі проводити слідчі (розшукові) дії?
4. Які особи беруть участь у проведенні слідчих (розшукових) дій?
5. У який період доби дозволяється проводити слідчі (розшукові) дії?
6. Які слідчі (розшукові) дії проводяться за участю понятих?
7. У чому полягають особливості проведення слідчих (розшукових) дій, які проводяться за клопотанням сторони захисту чи потерпілого?
8. У чому полягають особливості проведення слідчих (розшукових) дій за участю малолітніх та неповнолітніх осіб?
9. Які слідчі (розшукові) дії можна проводити до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань?
10. Які особливості впізнання особи при забезпеченні безпеки особи, яка впізнає?
11. У яких випадках слідчий, прокурор мають право увійти до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді?
12. Назвіть види огляду.
13. З якою метою проводиться слідчий експеримент?
14. Яким є процесуальний порядок проведення освідування?
15. Розкрийте процесуальний порядок залучення експерта та проведення експертизи на стадії досудового розслідування.
16. Які підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
17. Слідчий суддя, який здійснює розгляд клопотань щодо негласних слідчих (розшукових) дій.
18. Яка процедура розгляду клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії?
19. Який строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії?
20. Охарактеризуйте порядок повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії.

Теми рефератів, доповідей:

1. Особливості виклику та допиту малолітньої та неповнолітньої особи у кримінальному провадженні.
2. Застосування примусу під час проведення слідчих (розшукових) дій.
3. Отримання зразків для експертизи: порядок проведення та процесуальне оформлення.
4. Проникнення до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді.
5. Допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні.

Література до теми:

[4-7, 17-20, 22-25, 28, 33, 38, 41-43, 49, 52, 55, 68, 69, 72-78, 80-85, 91-100, 102-104, 107-109, 111, 113-122, 125, 128-131]

Тема 3. Повідомлення про підозру.

Семінарські заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Повідомлення про підозру; етапи повідомлення про підозру; зміст письмового повідомлення про підозру; порядок повідомлення про підозру; зміна повідомлення про підозру; повідомлення про підозру окремії категорії осіб.

Семінарське заняття 3 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття та значення повідомлення особі про підозру.
2. Підстави та процесуальний порядок повідомлення особі про підозру.
3. Зміст та форма письмового повідомлення про підозру.
4. Підстави і процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру.
5. Особливості повідомлення про підозру окремії категорії осіб.

Практичні завдання до семінарського заняття 3 «Повідомлення про підозру».

Під час самостійної підготовки курсанти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) Іванов був затриманий на місці вчинення кримінального правопорушення та негайно доставлений до райуправління внутрішніх справ. Слідчий невідкладно повідомив йому права, передбачені ст. 42 КПК України, а на прохання підозрюваного детально роз'яснити кожне із зазначених прав, надав Іванову для ознайомлення науково-практичний коментар до КПК України та підручник Кримінальний процес України.

Оцініть дії слідчого. Перерахуйте права підозрюваного.

2) Після доставлення затриманого Петрова до органу досудового розслідування з'ясувалось, що він є адвокатом. У зв'язку із цим слідчий негайно повідомив підозрюваному про його права, а також за погодженням з прокурором районної прокуратури вручив Петрову повідомлення про підозру.

Оцініть дії слідчого.

3) При проведенні досудового розслідування слідчий виявив підстави для зміни раніше повідомленої підозри, яка була складена прокурором. У зв'язку із

цим слідчий особисто склав та вручив підозрюваному нове повідомлення про підозру та у добовий строк повідомив про прийняте рішення прокурора.

Оцініть дії слідчого. Який процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру?

4) Луговий був затриманий на місці вчинення кримінального правопорушення та доставлений до органу досудового розслідування. Слідчий склав протокол про затримання, копію якого негайно вручив затриманому Луговому та повідомив, що письмове повідомлення про підозру йому буде вручено після обрання слідчим суддею запобіжного заходу.

Оцініть дії слідчого. Який процесуальний порядок вручення письмового повідомлення про підозру?

5) Проведеним досудовим розслідуванням встановлено, що кримінальне правопорушення вчинив Микитчик. Слідчий за погодженням з прокурором склав письмове повідомлення про підозру та направив його поштою за місцем проживання підозрюваного Микитчика, і у телефонній розмові зобов'язав останнього з'явитися до органу досудового розслідування упродовж 24 годин для проведення допиту.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК України?

6) Слідчий за погодженням з прокурором склав письмове повідомлення про підозру Зеленецького у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст. 190 КК України (шахрайство). Під час телефонної розмови Зеленецький повідомив слідчому, що він відмовляється з'являтися за його викликами, оскільки кримінального правопорушення не вчиняв. На наступний день слідчий доручив оперативним підрозділам здійснити привід Зеленецького до органу досудового розслідування з метою вручення йому письмового повідомлення про підозру.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК України?

7) При врученні письмового повідомлення про підозру, слідчий повідомив неповнолітньому Костюкову, що правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого він підозрюється, буде визначена після проведення його допиту у присутності захисника.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК України? У яких випадках участь захисника є обов'язковою?

8) Толочишин був затриманий безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення та доставлений до органу досудового розслідування. Слідчий склав протокол про затримання, письмове повідомлення про підозру та доручив відповідальному за перебування затриманих вручити ці документи підозрюваному Толочишину упродовж 48 годин з моменту його затримання.

Оцініть дії слідчого.

9) Перебуваючи у приміщенні підрозділу органу досудового розслідування, підозрюваний відмовився отримувати письмове повідомлення про підозру від слідчого, посилаючись на те, що таке повідомлення йому повинен вручити виключно прокурор у присутності його захисника.

Дайте оцінку ситуації?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке підозра у кримінальному провадженні?
2. У чому полягає значення повідомлення про підозру?
3. Назвіть підстави повідомлення про підозру.
4. Визначте етапи повідомлення про підозру.
5. Розкрийте зміст письмового повідомлення про підозру.
6. Назвіть права підозрюваного.
7. Розкрийте порядок вручення письмового повідомлення про підозру?
8. Охарактеризуйте підстави і процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру.
9. Для яких осіб передбачений особливий порядок повідомлення про підозру.

Теми рефератів, доповідей:

1. Сутність підозри у кримінальному провадженні.
2. Особливості повідомлення про підозру у випадку неможливості безпосереднього його вручення.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут повідомлення про підозру:

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ		
підстави	етапи	значення

2. Складіть повідомлення про підозру із дотриманням вимог статей 276–279 КПК України.

Література до теми:

[1-27, 60, 69, 72-79, 82, 91,94, 109, 114, 117-120, 126]

Тема 4. Зупинення та закінчення досудового розслідування.

Семінарські заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Зупинення досудового розслідування; відновлення досудового розслідування; розшук підозрюваного; форми закінчення досудового

розслідування; закінчення досудового слідства; закриття кримінального провадження; обвинувальний акт, клопотанням про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру; клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності; відкриття матеріалів іншій стороні.

Семінарське заняття 4. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Підстави і процесуальний порядок зупинення досудового розслідування.
2. Підстави і процесуальний порядок відновлення досудового розслідування.
3. Форми закінчення досудового розслідування.
4. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи.
5. Відкриття матеріалів іншій стороні.
6. Звільнення особи від кримінальної відповідальності.
7. Звернення до суду з обвинувальним актом.
8. Звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру.
9. Звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру.

Практичні завдання до семінарського заняття 4 «Зупинення та закінчення досудового слідства».

Під час самостійної підготовки курсанти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) При врученні письмового повідомлення про підозру громадянин Іванов заявив клопотання про зупинення досудового розслідування у зв'язку із тим, що він хворий на відкриту форму туберкульозу, надавши при цьому відповідну медичну довідку.

Як діяти слідчому у цій ситуації? Які підстави зупинення досудового розслідування передбачені КПК України?

2) При проведенні досудового розслідування встановлено, що підозрюваний Іванов переховується від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності. Виконаними всіма слідчими (розшуковими) та іншими процесуальними діями місцезнаходження Іванова не встановлено. На цій підставі слідчий виніс постанову про зупинення досудового розслідування, копію якої направив прокурору.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК України? Який процесуальний порядок зупинення досудового розслідування?

3) Після зупинення досудового розслідування у зв'язку із тяжкою хворобою підозрюваного слідчий, з метою уточнення деяких обставин, повторно допитав потерпілого.

Оцініть дії слідчого. Які слідчі (розшукові) дії дозволяється проводити після зупинення досудового розслідування?

4) Прокурор виніс постанову про зупинення досудового розслідування у зв'язку з необхідністю виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва, яка була оскаржена потерпілим. Слідчий суддя, скасовуючи цю постанову вказав на те, що такі процесуальні дії мають бути виконані без прийняття рішення про зупинення досудового розслідування, оскільки місцезнаходження підозрюваного за кордоном встановлено, і необхідно вирішувати питання про його екстрадицію.

Чи відповідають дії слідчого судді вимогам КПК України?

5) На дванадцятий день після отримання копії постанови слідчого про закриття кримінального провадження потерпілий надіслав поштою прокуророві на неї скаргу. Прокурор, погодившись із позицією потерпілого, виніс постанову про скасування постанови слідчого у зв'язку із необґрунтованістю.

Оцініть дії прокурора. Який процесуальний порядок закриття кримінального провадження?

6) Захисник підозрюваного, ознайомлюючись із матеріалами досудового розслідування, заявив клопотання слідчому про надання йому можливості ксерокопіювати окремі документи, а також надати доступ до приміщення органу досудового розслідування, де зберігаються речові докази.

Як вирішити заявлене клопотання? Який процесуальний порядок відкриття матеріалів іншій стороні?

7) Прокурор надіслав запит захиснику підозрюваного, щодо надання доступу до документів, відомості з яких сторона захисту має намір використати у суді як докази. Надаючи відповідь на запит, захисник у письмовій формі відмовив прокуророві у доступі, посилаючись на те, що ці відомості можуть бути використані прокурором на підтвердження винуватості обвинуваченого.

Чи відповідають дії захисника вимогам КПК України?

8) Не погодившись із обвинувальним актом на тій підставі, що у ньому не вказано обставин, які обтяжують чи пом'якшують покарання, прокурор дав усну вказівку слідчому усунути зазначений недолік у триденний строк.

Чи відповідають дії прокурора нормам КПК України? Які відомості має містити обвинувальний акт?

9) Пономаренко вчинив злочин передбачений ч. 2 ст. 190 КК України (шахрайство, вчинене повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або таке, що завдало значної шкоди потерпілому) внаслідок чого було розпочате досудове розслідування. Після повідомлення про підозру Пономаренко залишив місце свого постійного проживання, встановити його місцезнаходження не вдалося. Досудове слідство у цьому кримінальному провадженні було зупинено, а Пономаренко оголошений в розшук. Через 6 років Пономаренко був затриманий. Під час допиту він заявив клопотання слідчому про звільнення його від кримінальної відповідальності у зв'язку з закінченням строків давності.

Яке рішення слід прийняти слідчому?

10) Левченко вчинив злочин передбачений ч. 3 ст. 189 КК України (вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, або таке, що завдало майнової шкоди у великих розмірах). Вина Левченка була повністю доведена під час досудового розслідування. Однак сам Левченко свою вину не визнав. Колектив підприємства, де працював Левченко звернувся до прокурора з клопотанням передати їм Левченка на поруки і звільнити його від кримінальної відповідальності. Прокурор задовольнив клопотання, виніс постанову про звільнення Левченка від кримінальної відповідальності, вказавши в мотивувальній частині постанови, що вина Левченка повністю доведена зібраними у кримінальному провадженні доказами, злочин вчинено вперше, тому Левченко може бути переданий на поруки трудовому колективу.

Оцініть ситуацію. Чи правомірні дії прокурора ?

11) У результаті проведеного досудового слідства по факту вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України (вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині), встановити особу, яка вчинила злочин не вдалося. Через 15 років проведеною експертизою ДНК було встановлено що злочин вчинив Григорчук. Затриманий Григорчук свою вину у вчиненні злочину визнав. Розслідування було завершено, складено обвинувальний акт, який був направлений до суду. Під час судового розгляду суддя виніс ухвалу про звільнення Григорчука від кримінальної відповідальності у зв'язку з закінченням строків давності.

Оцініть ситуацію. Чи правомірні дії судді ?

12) Після закінчення досудового розслідування слідчий склав обвинувальний акт і направив його з матеріалами кримінального провадження до суду. Суддя повернув слідчому обвинувальний акт, зазначивши, що для направлення матеріалів до суду необхідна згода прокурора і попросив узгодити обвинувальний акт з прокурором. Матеріали досудового розслідування суддя залишив у себе.

Оцініть ситуацію. Чи правомірні дії слідчого і судді?

13) 17 річний Колобов вчинив злочин передбачений ч. 2 ст. 185 КК України (крадіжка, вчинена повторно або за попередньою змовою групою

осіб). Вина Колобова була повністю доведена зібраними під час досудового розслідування доказами. Слідчий склав подання про вирішення питання про застосування примусових заходів виховного характеру і після узгодження його з прокурором направив до слідчого судді.

Оцініть правомірність дій слідчого і прокурора.

14) 14 річний Кравець вчинив злочин передбачений ч. 3 ст. 186 КК України (крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдала значної шкоди потерпілому). Досудовим слідством його вину у вчинення злочину було доведено. Після завершення досудового слідства слідчий склав клопотання про вирішення питання про застосування примусових заходів виховного характеру і направив його до суду.

Оцініть правомірність дій слідчого.

15) Встановивши під час досудового слідства, що злочин передбачений ч. 1 ст. 185 КК (Таємне викрадення чужого майна (крадіжка)) України вчинив 10-річний Романюк, слідчий виніс постанову про закриття кримінального провадження і направив матеріали кримінального провадження прокурору. Прокурор скасував постанову слідчого, відновив досудове слідство і дав вказівку слідчому провести досудове слідство у повному обсязі і скласти клопотання про застосування примусових заходів виховного характеру.

Оцініть ситуацію. Чи правомірні дії слідчого і прокурора ?

16) Під час досудового розслідування злочину передбаченого ч. 2 ст. 194 КК України (Умисне знищення або пошкодження чужого майна, що заподіяло шкоду у великих розмірах) було встановлено, що підозрюваний Глібов перебуває на обліку у психіатра за місцем проживання. Слідчий призначив судово-психіатричну експертизу. За висновком експерта Глібов під час вчинення злочину у повній мірі був не здатний усвідомлювати свої дії та керувати ними. Слідчий завершив досудове слідство складанням обвинувального акту, який направив з матеріалами досудового розслідування прокурору.

Оцініть правомірність дій слідчого.

Питання для самоконтролю:

1. Які підстави і процесуальний порядок зупинення досудового розслідування?

2. Які підстави і процесуальний порядок відновлення досудового розслідування?

3. Який процесуальний порядок відкриття матеріалів кримінального провадження іншої стороні?

4. Яка структура та зміст обвинувального акту?

5. Які є додатки до обвинувального акту?

6. Який зміст клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та його зміст?

7. Який процесуальний порядок вручення копій обвинувального акта,

клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування?

8. Як здійснюється систематизація і технічне оформлення матеріалів кримінального провадження?

Теми рефератів, доповідей:

1. Підстави та умови зупинення досудового розслідування.
2. Обвинувальний акт у кримінальному провадженні та додатки до нього.
3. Ознайомлення учасників кримінального процесу з матеріалами кримінального провадження.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут зупинення досудового слідства:

ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА		
Підстави	Умови	Процесуальний порядок

2. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут закриття кримінального провадження як форму закінчення досудового розслідування:

ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ		
Підстави	Процесуальний порядок	Оскарження (строки і порядок)

Література до теми:

[4-7, 9-11, 22-23, 64-67, 72-82, 94, 107, 114-115, 121]

Тема 5. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

Семінарське заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Право на оскарження; рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора; скарга; порядок розгляду скарг; порядок вирішення скарги; оскарження ухвал слідчого судді; види рішень за результатами розгляду скарги.

Семінарське заняття 5 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття і сутність оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.
2. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування.
3. Порядок оскарження ухвал слідчого судді.
4. Порядок оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора.

Практичні завдання до семінарського заняття 5 «Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) Слідчий, встановивши при проведенні досудового розслідування відсутність події кримінального правопорушення, прийняв рішення про закриття кримінального провадження та роз'яснив заявнику, що він має право оскаржити це рішення керівнику органу досудового розслідування.

Чи є вірним роз'яснення слідчого? Які рішення слідчого можуть бути оскаржені?

2) Свідок Іванов усно повідомив прокурору про те, що слідчий допитував його з 8 години ранку до 17 години вечора, а після завершення допиту не надав можливості йому ознайомитись із протоколом допиту, а зобов'язав його підписати, не читаючи.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК України? Як повинен діяти прокурор у цій ситуації?

3) 8 червня 2015 року прокурор виніс постанову про зупинення досудового розслідування у зв'язку із тим, що місцезнаходження підозрюваного невідоме, 11 червня 2015 року прокурор направив цю постанову потерпілому. Потерпілий 22 червня 2015 року надіслав скаргу на цю постанову до суду. Слідчий суддя повернув скаргу, мотивуючи своє рішення тим, що скарга подана після закінчення передбаченого законом строку, а потерпілий не порушує питання про його поновлення.

Чи відповідають дії слідчого судді нормам КПК України?

4) Прокурор надав усну вказівку слідчому зупинити досудове розслідування та передати йому матеріали розслідування у зв'язку із тим, що йому необхідно підготувати аналітичну довідку по цьому кримінальному провадженню до Офісу генерального прокуратора України.

Як діяти слідчому у цій ситуації? Який процесуальний порядок оскарження дій та рішень прокурора?

5) Розглядаючи скаргу потерпілого на постанову про закриття кримінального провадження у зв'язку із відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення, слідчий суддя відмовив у її задоволенні, на тій підставі, що у судові засідання з'явився слідчий, а не прокурор, якому слідчий направив копію цього рішення.

Чи відповідають дії слідчого судді вимогам КПК України? Який процесуальний порядок розгляду скарг на рішення слідчого?

6) Слідчий за погодженням з прокурором звернувся до місцевого суду із клопотанням про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою до особи, яку затримано за підозрою у вчиненні особливо тяжкого злочину. Слідчий суддя відмовив у задоволенні клопотання, мотивуючи своє рішення тим, що до клопотання не було додано перелік свідків, яких слідчий вважає за необхідне допитати під час судового розгляду щодо запобіжного заходу.

Чи відповідає ухвала слідчого судді вимогам КПК України? Який процесуальний порядок оскарження ухвал слідчого судді?

7. При проведенні досудового слідства прокурор дав письмову вказівку слідчому змінити кваліфікацію вчиненого кримінального правопорушення та повторно здійснити повідомлення про підозру. Слідчий вважаючи вказівку прокурора необґрунтованою, не виконав її і оскаржив вищестоящому прокурору.

Чи відповідають дії слідчого і прокурора вимогам КПК України?

Питання для самоконтролю:

1. Що є предметом оскаржень рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування?

2. Які процедури оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування Ви знаєте?

3. Який строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора, які передбачені ч. 1 ст. 303 КПК України?

4. Які передбачені випадки повернення скарги або відмови у відкритті провадження?

5. Який порядок оскарження ухвал слідчого судді на досудовому розслідуванні?

6. Який порядок вирішення скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора?

Теми рефератів, доповідей:

1. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування.

2. Ухвали слідчого судді, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування.

3. Види рішень за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

Охарактеризуйте порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, за запропонованою схемою:

- а) рішення, які можуть бути оскаржені;
- б) суб'єкти оскарження;
- в) строк подання скарги;
- г) рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг.

Література до теми:

[4-7, 26, 31, 65-67, 72-82, 94, 107, 114-116, 118-121, 123-124]

Тема 6. Підсудність та підготовче судове провадження. Судовий розгляд.

Семінарське заняття – 6 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Підсудність; види підсудності; територіальна підсудність; персональна підсудність; інстанційна підсудність; підсудність за зв'язком проваджень; підготовче провадження, строки підготовчого судового провадження; судовий розгляд; процедура судового розгляду; розпорядок судового засідання; підготовча частина судового засідання; судове слідство; судові дебати; останнє слово обвинуваченого; постановлення і проголошення судового вироку; спрощене судове провадження щодо кримінальних проступків; провадження в суді присяжних; межі судового розгляду.

Семінарське заняття 6.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття та види підсудності у кримінальному провадженні.
2. Поняття, суть і значення підготовчого судового провадження.
3. Строки і порядок підготовчого судового провадження. Рішення, що можуть бути прийняті у підготовчому судовому засіданні.

Семінарське заняття 6.2. (2 години)

1. Поняття, суть, значення та завдання стадії судового розгляду.
2. Загальні положення судового розгляду та їх характеристика. Межі судового розгляду.
3. Спрощене судове провадження щодо кримінальних проступків.
4. Провадження в суді присяжних.

Семінарське заняття 6.3. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Судовий розгляд та його етапи.
2. Судові рішення: види, вимоги до форми та змісту, порядок ухвалення, проголошення.
3. Поняття, значення, види, структура та зміст вироку.
4. Ухвала суду, її зміст.

Практичні завдання до семінарського заняття 6 «Судовий розгляд».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) Під час судового розгляду головуєчий з'ясував, що потерпілий Маніта не з'явився у судове засідання без поважних причин.

Чи можливий, в цьому випадку, судовий розгляд за відсутності потерпілого? Чи може суд застосувати стягнення стосовно Маніти?

2) Під час оголошення складу суду і роз'яснення прав відводу обвинувачений заявив відвід одному з суддів, мотивуючи це тим, що останній був очевидцем кримінального правопорушення. Прокурор заперечував, звертаючи увагу суду на те, що, суддя не був допитаний як свідок, так як було допитано достатню кількість свідків.

Яке рішення повинен прийняти суд? Наявність яких обставин виключає участь судді у кримінальному провадженні?

3) Під час судового розгляду потерпілий Косянчук заявив клопотання про проведення повторної експертизи, мотивуючи це тим, що він не впевнений в об'єктивності експерта. Суд задовольнив клопотання і своєю ухвалою доручив проведення повторної експертизи в іншій експертній установі.

Чи правомірними є дії суду? У яких випадках суд має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи експертній установі, експерту або експертам незалежно від наявності клопотання?

4) Під час судового розгляду було встановлено, що вбивство було вчинено не з корисливих, а з хуліганських мотивів.

Якими мають бути подальші дії суду у зв'язку з встановленими обставинами?

5) До судді звернувся один з обвинувачених з клопотанням про відкладення судового розгляду на 15 днів у зв'язку з тим, що його захисник приймає участь у іншому судовому засіданні.

Як вирішити заявлене клопотання?

6) У судовому засіданні обвинувачений заявив відвід прокуророві, при цьому зазначив, що останній не може бути об'єктивним державним обвинувачем у кримінальному провадженні з двох причин. По-перше, прокурор брав участь у проведенні досудового розслідування в кримінальному провадженні (давав слідчому вказівки про проведення слідчих(розшукових) дій). По-друге, даючи коментар події в ЗМІ прокурор вже висловив свою думку, що обвинувачений винуватий у інкримінованому йому кримінальному правопорушенні.

Чи буде задоволено заявлений відвід? Які повноваження прокурора в кримінальному провадженні? Чи були порушені вимоги кримінального процесуального закону прокурором?

7) Захисник обвинуваченого Ільченка заявив відвід прокурору через те, що він в судовому засіданні повідомив про нову підозру, яка не відповідає обвинувальному акту. *Оцініть правомірність дій захисника і прокурора.*

Питання для самоконтролю:

1. Які види підсудності розрізняють за кримінальним процесуальним законодавством?

2. Сформулюйте алгоритм визначення підсудності кримінального провадження.

3. У чому завдання стадії підготовчого провадження?

4. Які рішення може прийняти суд під час підготовчого провадження та які з них можуть бути оскаржені?

5. Складіть перелік питань, які потребують вирішення у разі призначення судового розгляду.

6. Яке значення має стадія судового розгляду у кримінальному провадженні?

7. Що слід розуміти під загальними положеннями судового розгляду?

8. У чому полягає суть незмінності складу суду?

9. У чому полягає безперервність судового розгляду?

10. Хто є учасником судового розгляду та які наслідки їх неприбуття у судові засідання?

11. Яка роль головуєчого у судовому засіданні?

12. Які межі судового розгляду у кримінальному провадженні?

13. Охарактеризуйте процесуальний порядок проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження.

14. Які заходи вживаються до порушників порядку судового засідання?

15. У чому полягає процедура судового розгляду?

16. У чому полягають суть і завдання підготовчої частини судового розгляду?

17. Які завдання вирішує суд під час судового розгляду?

18. Як встановлюється порядок дослідження доказів?

19. В чому полягає сутність судових дебатів?

20. Яка суть та призначення останнього слова обвинуваченого?

21. Які судові рішення приймаються у стадії судового розгляду?

22. Які питання вирішуються судом при ухваленні вироку?

23. В чому полягає суть провадження в суді присяжних?

Теми рефератів, доповідей:

1. Автоматизована система документообігу суду.

2. Історія розвитку інституту кримінальної процесуальної підсудності в Україні.

3. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків.

4. Технічна фіксація перебігу судового засідання.

5. Судові дебати: історія та сучасність.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут підсудності у кримінальному провадженні:

ПІДСУДНІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ		
Поняття	Значення	Види

2. Охарактеризуйте стадію підготовчого судового провадження, заповнивши таку таблицю:

ПІДГОТОВЧЕ СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ			
Поняття	Безпосередні завдання	Учасники	Питання, які з'ясовуються

3. Законспекуйте основні положення таких нормативно-правових документів:

– Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII в редакції 01.01.2020 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>;

– Постанову пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 11 від 17 жовтня 2014 року «Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14>.

Література до теми:

[1-11, 26, 28, 46, 65-67, 72-82, 94, 104, 107, 113, 115-116, 121, 127]

Тема 7. Провадження з перегляду судових рішень

Семінарські заняття – 6 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Апеляція; апеляційне провадження; строки апеляційного оскарження; апеляційне провадження; рішення суду апеляційної інстанції; касаційне оскарження; касаційна скарга; касаційне провадження; Верховний Суд; перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами; перегляд судових рішень за виключними обставинами.

Семінарське заняття 7.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Види проваджень з перегляду судових рішень у кримінальному процесі.
2. Поняття, завдання та основні риси апеляційного провадження.
3. Суб'єкти, порядок і строки апеляційного оскарження.
4. Провадження в суді апеляційної інстанції. Рішення суду за результатами розгляду апеляції.

Семінарське заняття 7.2. (2 години)

1. Сутність, завдання і значення касаційного провадження.
2. Строки, суб'єкти та порядок касаційного оскарження. Рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
3. Провадження в суді касаційної інстанції. Рішення суду касаційної інстанції.

Семінарське заняття 7.3. (2 години)

1. Підстави, порядок передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду.
2. Провадження за нововиявленими обставинами.
3. Провадження за виключними обставинами.

Практичні завдання до семінарського заняття 7

«Провадження з перегляду судових рішень».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) Вироком місцевого районного суду обвинуваченого Петрова, який вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 187 КК України (розбій, поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище), було повністю виправдано. Суддя мотивував своє рішення тим, що Петров зрозумів свою провину і пообіцяв виправитись. Прокурор подав апеляційну скаргу на це судове рішення, в якій просив його скасувати як необґрунтоване.

Яке рішення повинен прийняти апеляційний суд? В яких випадках суд апеляційної інстанції скасовує вирок суду першої інстанції?

2) 20 жовтня 2014 року місцевим районним судом було виправдано громадянина Волкова, якому було інкриміновано кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 186 КК України (відкрите викрадення чужого майна (грабіж)). 20 грудня 2014 року потерпіла подала апеляційну скаргу на судове рішення. Суддею-доповідачем було винесено ухвалу про залишення скарги без руху у зв'язку з тим, що були порушені строки апеляційного оскарження.

Варіант 1. Потерпіла порушила строки подання апеляційної скарги у зв'язку з тим, що перебувала в лікарні.

Варіант 2. Потерпіла порушила строки у зв'язку з тим, що перебувала у відпустці за кордоном.

Чи правомірні дії суду? Які строки подання апеляційної скарги?

3) Законний представник виправданого Уварова у касаційному порядку оскаржив ухвалу про застосування примусових заходів виховного характеру суду першої інстанції. Суд касаційної інстанції відмовив у задоволенні скарги, мотивуючи це тим, що це судове рішення не переглядалось в апеляційному порядку.

Чи правомірні дії суду касаційної інстанції? Які судові рішення можуть бути оскаржені в касаційному порядку?

4) Після відкриття касаційного провадження 4 травня 2014 року під час підготовки касаційного розгляду 16 травня 2014 року суддя-доповідач без виклику сторін надіслав копії ухвал про відкриття касаційного провадження учасникам судового провадження, а також витребував матеріали кримінального провадження. Засуджений у цьому кримінальному провадженні, що тримався під вартою, заявив клопотання участь в касаційному розгляді. Суддя відмовив у задоволенні такого клопотання, мотивуючи це тим, що етапування засудженого до місця касаційного розгляду неможливе у строк передбачений КПК України.

Чи були допущені суддею-доповідачем порушення кримінального процесуального закону? Якщо так, то які саме? У чому полягає суть підготовки касаційного розгляду?

5) 1 червня 2014 року до Верховного суду надійшла касаційна скарга від Галая. Суд у відмовив Гплпю у відкритті касаційного провадження, обґрунтувавши це тим, що касаційна скарга подана з пропуском строків на касаційне оскарження.

Які строки касаційного оскарження? Хто має право на звернення з касаційною скаргою? Чи може бути поновлено строк на касаційне оскарження?

б) 2010 року Прохоров був засуджений за вбивство Ігнатова за ч. 1 ст.115 КК України (вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині) до 12 років позбавлення волі. Свою вину у вчиненні злочину Прохоров не визнав. У 2015 році до прокуратури звернувся Ващенко, який визнав себе винуватим у вчиненні вбивства Ігнатова. Проведеним досудовим розслідуванням було доведено, що вбивство винив Ващенко. Прокурор склав обвинувальний акт і направив його до суду першої інстанції. Копію обвинувального акту прокурор направив адміністрації місця відбуття покарання Прохорова з вимогою звільнити останнього від незаконного відбування покарання.

Чи були дотримані вимоги кримінального процесуального закону у цій ситуації? Яким повинен бути порядок дій учасників у цій ситуації? Які підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами?

Питання для самоконтролю:

1. Які судові рішення можуть бути оскаржені в апеляційному порядку?
2. Які особи мають право на апеляційне оскарження?
3. Назвіть судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.
4. Що таке апеляція, її форма та зміст?
5. У чому полягає підготовка до апеляційного розгляду?
6. Охарактеризуйте межі перегляду судом апеляційної інстанції.
7. Які підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції?
8. Охарактеризуйте сутність та зміст вироку (ухвали про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру) суду апеляційної інстанції.
9. Які суб'єкти мають право на касаційне оскарження?
10. Назвіть рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
11. Що таке касаційна скарга та який її зміст?
12. Охарактеризуйте межі перегляду судом касаційної інстанції.

13. Які підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції?

14. Які підстави передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду?

15. Який порядок передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду?

16. Дайте характеристику нововиявлених обставин.

17. Які виключними обставинами вважаються виключними у кримінальному провадженні?

19. Які судові рішення приймаються за наслідками кримінального провадження за нововиявленими або виключними обставинами?

Теми рефератів, доповідей:

1. Верховний Суд: історія створення і перспектив реформування у 2020 р.
2. Сучасний стан організації Верховного Суду.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Законспектуйте основні положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо компетенції захисника в стадіях з перегляду судових рішень.

2. Скориставшись наведеними нижче інтернет-ресурсом проаналізуйте сучасний стан розгляду кримінальних проваджень Верховним Судом:

– <https://court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду;

Література до теми:

[4-7, 26, 58, 65-67, 72-82, 84, 90, 94, 115, 121, 123, 127]

Тема 8. Виконання судових рішень

Семінарське заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Набрання судовим рішенням законної сили; порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні; звернення судового рішення до виконання; обов'язковість рішень суду; відстрочка виконання вироку; питання, які вирішуються судом під час виконання вироків.

Семінарське заняття 8 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, значення та завдання стадії виконання судових рішень.
2. Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням.
3. Порядок та строки звернення судового рішення до виконання.

4. Процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.

5. Нагляд за дотриманням законів під час виконання судових рішень.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає обов'язковість рішень суду?
2. Вкажіть порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.
3. Назвіть органи і служби, які виконують вирок і забезпечують виконання кримінальних покарань.
4. Що таке відстрочка виконання вироку?
5. Які питання вирішуються судом під час виконання вироків?
6. Який процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, що виникають під час виконання вироку?
7. Зазначте підстави для звільнення від відбування кримінального покарання.
8. У чому суть умовно-дострокового звільнення від покарання і заміни невідбутої частини покарання більш м'яким?
9. Який процесуальний порядок застосування до засуджених примусового лікування та його припинення?
10. Визначте умови утримання осіб, засуджених до позбавлення волі.
11. Який процесуальний порядок розгляду судом клопотання про зняття судимості?

Теми рефератів, доповідей:

1. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.
2. Процесуальний порядок застосування умовно-дострокового звільнення від покарання й заміни невідбутої частини покарання більш м'яким.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Законспекуйте основні положення:
 - Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості» від 26 грудня 2003 року. № 16.
2. Скориставшись наведеними нижче інтернет-ресурсами проаналізуйте сучасний стан вирішення питань, які виникають під час виконання вироку:
 - <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний сайт судової влади в Україні;
 - <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України;
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

Література до теми:

[5-7, 11, 26, 65-67, 72-82, 84, 94, 115, 121, 123]

Тема 9. Особливі порядки кримінального провадження

Семінарські заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Особливі порядки кримінального провадження; кримінальне провадження на підставі угод; кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення; провадження щодо окремої категорії осіб; провадження щодо неповнолітніх; кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру; кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру; кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю; кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.

Семінарське заняття 9 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, сутність та види особливих порядків кримінального провадження.
2. Кримінальне провадження на підставі угод.
3. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення.
4. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб.
5. Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх.
6. Особливості застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.
7. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.
8. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.
9. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.

Практичні завдання до семінарського заняття 9 «Особливі порядки кримінального провадження».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) Столбовий вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження) стосовно Брауна. Захисник обвинуваченого подав до суду подання про укладення угоди про примирення між обвинуваченим та потерпілим. Обвинувачений зобов'язався відшкодувати моральну шкоду та оплатити лікування потерпілого.

Яке рішення повинен прийняти суд? Який процесуальний порядок укладення угоди про примирення?

2) За згодою Генерального прокурора України затримано професійного суддю за вчинення тяжкого злочину та обрано до нього запобіжний захід – тримання під вартою.

Чи допущені порушення закону в цій ситуації? Якщо так, то які саме?

Які особливості затримання і обрання запобіжного заходу стосовно судді?

3) Під час судового засідання Тихий, який обвинувачувався у вчиненні кримінального правопорушення, за яке передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі, заявив клопотання про розгляд кримінального провадження стосовно нього судом присяжних. Клопотання було задоволене. Під час наради і голосування в суді присяжних один з присяжних утримався від голосування. Суд голос присяжного, який утримався зарахував на користь Тихого.

Чи мають право присяжні утримуватися від голосування? Чи правомірним є рішення суду під час підрахунку голосів в даному випадку?

4) Під час судового розгляду головуєчий зробив зауваження присяжному про те, що він робив записи, які стосуються судового засідання.

Чи правомірні дії головуєчого? Назвіть права та обов'язки присяжних.

5) Слідчий прийняв рішення про початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення на підставі заяви представника потерпілого Зав'ялова, щодо якого було вчинено кримінальне правопорушення за ознаками ч. 2 ст. 126 (побої з обтяжуючими обставинами) КК України.

Дайте оцінку діям слідчого. Який порядок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення?

6) Слідчий на підставі ухвали слідчого судді провів обшук у житлі депутата місцевої ради Наумова. Захисник підозрюваного оскаржив дії слідчого прокурору і голові апеляційного суду, оскільки щодо його підзахисного, з його слів, повинен здійснюватись особливий порядок кримінального провадження, який передбачає проведення обшуку тільки за ухвалою голови апеляційного суду.

Чи правомірними є дії слідчого і захисника в цьому випадку? Які суб'єкти відносяться до осіб, стосовно яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження?

7) Бакун вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 296 КК України (хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом). Бакун стверджував, що він є неповнолітнім, але при ньому не було виявлено документів, які вказують на його вік.

Які повинен діяти слідчий? Зазначте обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.

8) Левченка, який є неповнолітнім, було затримано за вчинення тяжкого злочину. Його було допитано без участі захисника, після чого до нього був застосований запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

Чи буди допущені порушення вимог кримінального процесуального закону? Які запобіжні заходи можуть бути застосовані до неповнолітнього?

9) Десятирічний Сергієнко, вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 186 КК України (хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом). Ухвалою місцевого суду до нього було застосовано примусовий захід виховного характеру. Це рішення було оскаржене захисником неповнолітнього.

Чи правомірно вчинив суд? Які питання повинен з'ясувати суд при прийнятті рішення про застосування примусових заходів виховного характеру?

10) Громадянин Лазарчук вчинив кримінальне правопорушення у віці 17 років. На момент початку кримінального провадження, він досяг повноліття.

Чи поширюються на Лазарчука правила, що встановлюють особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх?

11) У результаті проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні щодо неповнолітнього прокурор встановив підстави для закриття кримінального провадження.

Чи вправі прокурор закрити кримінальне провадження?

12) У кримінальному провадженні про пограбування, у вчиненні якого підозрювався 17-річний Петриняк, слідчий призначив психологічну експертизу. Перед експертом були поставлені такі запитання: який стан загального розвитку підозрюваного; який його розумовий рівень; чи міг він усвідомлювати свої дії і керувати ними при вчиненні кримінального правопорушення. Експерт-психолог порекомендував слідчому призначити психолого-психіатричну експертизу

Петриняка, оскільки він сам не в змозі відповісти на всі запитання, що їх поставив слідчий.

Як повинен діяти слідчий у цій ситуації?

13) Досудовим розслідуванням було встановлено що злочин передбачений ч. 1 ст.115 КК України (вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині) вчинив Хилюк. Враховуючи, що Хилюк перебував на обліку у психіатра за місцем проживання, слідчий призначив психіатричну експертизу. Відповідно до висновку експертизи Хилюк не усвідомлював свої дії під час вчинення злочину і не міг керувати ними. Слідчий враховуючи тяжкість злочину, небезпеку Хилюка для оточуючих склав клопотання про обрання запобіжного заходу тримання під вартою. За результатом розгляду клопотання слідчим суддею було винесено ухвалу про обрання запобіжного заходу тримання під вартою. Після закінчення досудового розслідування слідчий склав обвинувальний акт і за згодою прокурора направив його до суду.

Чи були допущені порушення вимог кримінального процесуального закону в цій ситуації? Якщо так, то які саме? Які особливості кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру?

Питання для самоконтролю:

1. Які види угод Вам відомі, порядок їх ініціювання та умови укладання?
2. Який зміст угоди про примирення?
3. Визначте зміст угоди про визнання винуватості.
4. Охарактеризуйте загальний порядок судового провадження на підставі угоди.
5. Що таке вирок на підставі угоди та які наслідки його невиконання?
6. Окресліть особливості проведення процесуальних дій та застосування заходів примусу щодо неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених.
7. Визначте особливості досудового та судового кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру та щодо обмежено осудних осіб.
8. У чому полягає сутність продовження, зміни або припинення застосування примусових заходів медичного характеру?
9. Охарактеризуйте місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України.

Теми рефератів, доповідей:

1. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.
2. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.
3. Перспективи запровадження медіації у кримінальному процесі.

Література до теми:
[4-7, 23, 26-27, 65-67, 72-82, 84, 89, 94, 104, 107, 115, 119, 121, 123, 126,
168]

Тема 10. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

Семінарське заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження; міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій; розшук, арешт і конфіскація майна; екстрадиція; кримінальне провадження у порядку перейняття; визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

Семінарське заняття 10 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, сутність і загальні засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
2. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій.
3. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
4. Особливості кримінального провадження у порядку перейняття.
5. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

Практичні завдання до семінарського заняття 10 «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1) 06 серпня 2020 року Оболонський районний суд м. Києва постановив обвинувальний вирок щодо громадян Ісландії Йонсона та Ізельсона за вчинення ними діяння, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене групою осіб), а 11 серпня 2020 року від уповноваженого органу Ісландії надійшов запит до Офісу генерального прокуратура України про передачу засуджених для відбування покарання на батьківщині.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Які підстави та умови передачі засуджених для відбування покарання до іноземної держави?

2) 09 вересня 2020 року уповноваженим (центральним) органом України було прийняте рішення про направлення запиту про проведення обшуку, а 22 вересня 2020 року надіслано запит уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони дипломатичним шляхом. Запит про міжнародну правову допомогу було погоджено у письмовій формі міським прокурором.

Чи була в цьому випадку дотримана процедура направлення запиту про міжнародну правову допомогу? Якщо ні, то які порушення при цьому були допущені? Які вимоги пред'являються до змісту та форми запиту про міжнародну правову допомогу?

3) Кримінальне провадження відносно громадянина Російської Федерації Парфьонова, яке здійснювалось у провадженні СВ Солом'янського РУ ГУМВС в м. Києві, в установленому порядку було передано до Російської Федерації. У зв'язку з неможливістю встановлення усіх обставин кримінального правопорушення на момент передачі кримінального провадження слідчий Солом'янського РУ ГУМВС в м. Києві, який здійснював досудове розслідування у цьому провадженні, викликав свідка Ващенка для його повторного допиту.

Чи міг слідчий після передачі кримінального провадження здійснювати процесуальні дії у ньому? Якщо так, то який порядок їх виконання?

4) У порядку надання міжнародної правової допомоги уповноваженим органом України до Польщі було направлено запит про проведення допиту, а також обшуку в помешканні громадянина Польщі Моравського, який підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення на території України. Запит було задоволено, слідчі (розшукові) дії були проведені.

Проаналізуйте ситуацію. Чи були допущені порушення при наданні міжнародної правової допомоги? Які процесуальні дії потребують спеціального дозволу?

5) У кримінальному провадженні по обвинуваченню громадянина Німеччини Шпіца у заподіянні легких тілесних ушкоджень громадянці Мусейчук, уповноважений орган Німеччини направив запит про видачу особи Шпіца.

Яку відповідь повинен надати центральний орган України щодо видачі особи (екстрадиції)? За яких умов направляється запит про видачу особи?

6) Громадянин Франції Нобре, перебуваючи у відпустці в Києві, став очевидцем вчинення умисного вбивства громадянина України. Під час проведення досудового розслідування, виникла необхідність у його допиті.

Який процесуальний порядок виклику особи, що перебуває за межами України? Кому і в який строк направляється запит про виклик особи?

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.

2. Який обсяг та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження?
3. Визначте центральні органи України, що забезпечують міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні.
4. Який зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу?
5. Яка процедура виконання запиту в іноземній державі?
6. Охарактеризуйте порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України.
7. Який порядок виклику особи, яка перебуває за межами України?
8. Дайте визначення розшуку, арешту і конфіскації майна.
9. Який порядок створення і діяльності спільних слідчих груп?
10. Охарактеризуйте межі кримінальної відповідальності виданої особи.
11. Назвіть центральні органи України щодо видачі особи (екстрадиції).
12. Визначте особливості затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України.
13. У чому сутність екстрадиційного арешту?
14. Які рішення приймаються за запитом про видачу особи (екстрадицію) та їх оскарження?
15. Охарактеризуйте порядок визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

Теми рефератів, доповідей:

1. Екстрадиційний арешт та його сутність у кримінальному провадженні.
2. Процесуальний порядок визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

Література до теми:

[5-7, 51, 65-67, 72-82, 84, 89, 94, 107, 115, 121, 123]

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ДИСЦИПЛІНИ:

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 18–24.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 36–62.
3. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року) // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – Амстердам – Київ, 1996. – С. 12–17.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/>.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/>.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=43306.
9. Про амністію: Закон України від 12 грудня 2008 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-17>.
10. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
11. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
12. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листопада 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.
13. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.
14. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>.

15. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
16. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55082.
17. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
18. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.
19. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.
20. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 року URL: <https://zakon.help/law/3352-XII/edition01.03.2016/page1>.
21. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
22. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
23. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/4038-12>.
24. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року в редакції 31.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
25. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні. Затв. Указом Президента України від 10 червня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93>.
26. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення : Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 11. URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html.
27. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 квітня 2013 року №223–558/0/4–13. // Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 174–184.
28. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 року №511-550/0/4-13 // Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 157–174.

29. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затверджене Наказом Офісу Генерального прокурора України 30. 06. 2020 року № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>.

30. Про затвердження Інструкції з організації обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.04.2016 № 296. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0884-16>.

31. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.02.2019 № 100.

32. Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту: наказ МВС України від 13.07.2016 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-16>.

33. Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплат винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/710-96-%D0%BF>.

34. Про затвердження Порядку застосування електронних засобів контролю: Наказ МВС України від 08.06.2017 № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-17>.

35. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я, Генеральної прокуратури від 29.09.2017 № 807/1193/279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17>.

36. Про затвердження Порядку внесення коштів на спеціальній рахунок у разі застосування застави як запобіжного заходу: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 року № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2012-%D0%BF>.

37. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363 в редакції від 18.10.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF>.

38. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: наказ Міністерства юстиції України 02.07.2012 № 967/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>.

39. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.

40. Про організацію діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей: Наказ Генеральної прокуратури України від 6 грудня 2014 року № 16 гн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0016900-14>.

41. Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України: постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-%D0%BF>.

42. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 16.02.2018 № 111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0371-18#n7>.

43. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»: наказ Міністерства внутрішніх справ від 03.08.2017 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#n13>.

44. Правові позиції ЄСПЛ у кримінальному провадженні (систематизувала Слущка Т.І.). URL: https://protocol.ua/ua/deyaki_pravovi_pozitsii_espl_u_kriminalnomu_provadzenni/.

45. Правова позиція ВСУ по справі щодо відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування, прокуратури, суду 24 лютого 2016 року 6-2089цс15. URL: <https://www.legalex.com.ua/sudebnaya-praktika/vsu-po-spravi-shhodo-vidshkoduvannya-shkodi-zavdanoyi-nezakonnimi-diyami-organiv-dosudovogo-rozsliduvannya-prokuraturi-sudu.html>.

46. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 року № 223-1430/0/4-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>.

47. Про узагальнення судової практики застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 грудня 2014 року № 14 URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html

48. Про узагальнення судової практики розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07 лютого 2014 року № 4. URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html.

49. Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого

володіння особи: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 9. URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html.

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники наукових статей, тези доповідей на конференціях, круглих столах:

50. Кримінальний процес: підручник / [Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорецького, С. С. Чернявського. Київ:, «Центр учбової літератури», 2022. 780 с.

51. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / [О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін.]. 3-тє вид., змін. і допов. – Харків : Право, 2022. 296 с.

52. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю.І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарева, О. В. Римарчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.

53. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с.

54. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша [та ін.] ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 582 с.

55. Тертишник В.М. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Вид. 19-те, доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2022. 1128 с.

56. Кримінальний процесуальний кодекс України : постатейна систематизація окремих правових позицій Верховного Суду / наук. ред.: І. В. Гловюк, М.І. Пашковський, Д. В. Пономаренко; (уклад.: О. Є. Блашук, І. В. Гловюк, В. П. Кедик, М.І. Пашковський, Д.В. Пономаренко, О.С. Троян). Одеса, 2019. 960 с.

57. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.

58. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій [та ін.] ; За заг. ред. В. Я. Тація. Х. : Право, 2013. 824 с.

59. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар/ за ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1217 с.

60. Сучасний кримінальний процес країн Європи : монографія / В.В. Луцик та ін. ; за ред. В.В. Луцика, В.І. Самаріна. Харків : Право, 2018. 792 с.

61. Грошевий Ю.М. Підстави обрання запобіжних заходів за новим КПК України / Ю.М.Грошевий, О.Г.Шило // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С.220–226.

62. Грошевий Ю.М., Стахівський С.М. Докази і доказування у кримінальному процесі. – К.: КНТ, Видавець Фурса С.Я., 2006. – 272 с.
63. Гультай М.М. Виявлення і виправлення слідчих та судових помилок у кримінальному процесі України: стадії досудового розслідування, попереднього розгляду справи суддею, судового розгляду та апеляційного провадження: Монографія. Х.: Кроссруд, 2008.
64. Гумін О.М. Тимчасовий доступ до речей і документів як один із заходів забезпечення кримінального провадження / О.М. Гумін // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 1 (5). – С. 227–231.
65. Дроздов О.М. Джерела кримінально–процесуального права України: Монографія. – Х.: Видавець ФОП Вапнярчук Н.М., 2008. – 208 с.
66. Запотоцький А.П., Савицький Д.О. Документи як процесуальні джерела доказів у кримінальному судочинстві: Монографія. – К.: БМК, 2011. – 220 с.
67. Зейкан Я.П., Зейкан Я.П., Сафулько С.Ф. Настільна книга адвоката у кримінальній справі (КПК 2012). Консультаційна робота адвоката. Адвокат у кримінальному процесі. Особливості захисту в окремих категоріях справ. К.: ВД Дакор, 2013. – 576 с.
68. Зеленецький В. С. Инновационные принципы современной уголовно-процессуальной политики Украины / В. С. Зеленецький // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. - 2010. - № 1. - С. 131-136. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2010_1%284%29__25.
69. Зеленський С.М., Назаренко С.П., Письменний Д.П. Провадження у справах дітей, які не досягли віку кримінальної відповідальності: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2012. – 160 с.
70. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні. Роз'яснення : наук.-практ. посібник/колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. - К. : Юрінком Інтер, 2015. - 560 с.
71. Зразки основних кримінально–процесуальних документів досудового провадження: Практ. посібник / В.В. Рожнова, Ю.І. Азаров, В.Г. Фатхутдінов; За заг. ред. В.Г. Фатхутдінова. – 2–ге вид., допов. та перероб. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с.
72. Зразки процесуальних документів по кримінальному провадженні з коментарями [текст] / А.В.Григоренко, Л.С. Григоренко, С.В.Петков та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 288 с.
73. Ільєва Т.Г. Надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи / Т.Г. Ільєва // Європейські перспективи. – 2013. – № 7. – С. 105–109.
74. Капліна О.В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально–процесуального права: Монографія. – Харків: Право, 2008. – 296 с.
75. Карпов Н.С. Криміналістичні засади вивчення злочинної діяльності: Монографія. – К.: КНУВС, 2007. – 522 с.
76. Климчук М. П. Тимчасовий доступ до речей і документів, як захід забезпечення кримінального провадження / М.П. Климчук // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 2 (6). – С. 185–189.

77. Кримінальне процесуальне право України : [навчальний посібник] / За редакцією професорів В. Г. Гончаренка та В. А. Колесника. – К.: Юстиніан, 2014. – 576 с.

78. Кримінальний процес в питаннях і відповідях: Загальна і Особлива частини: навч. посіб. /Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К.: Скіф, 2013. – 256 с.

79. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одіссей, 2013. – 1104 с.

80. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. Т.1 /О.М. Бандурка, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова – Х.: Право, 2012. – 768 с.

81. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково–практичний коментар/ за ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1217 с.

82. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково–практичний коментар: у 2 т. Т.2 /Є.М. Блажівський, Ю.М. Грошевий, Ю.М. Дьомін та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова – Х.: Право, 2012. – 664 с.

83. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів: науково–практичний посібник / автор. кол.: Андреев Р.Г., Блажівський Є.М., Гошовський М.І. та ін. – К.: Алерта, 2012. – 736 с.

84. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) [Текст]/ [Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін.]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 280 с.

85. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) [Текст]/ [Хабло О.Ю., Степанов О.С., Климчук М.П. та ін.]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 200с.

86. Кучинська О.П. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження: Навч.-практ. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 408 с.

87. Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. – К.: Істина, 2014. – 432 с.

88. Лобойко Л.М. Кримінально-процесуальна компетенція: Монографія. – Д.: Дніпропетр. держ. ун–т внутр. справ, 2006. – 188 с.

89. Лобойко Л.М., Банчук О.А. Кримінальний процес: Навчальний посібник. – К.: Ваіте, 2014. – 280 с.

90. Лук'янчиков Є. Д. Слідчий огляд: поняття та види // Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 264–269.

91. Маляренко В.Т. Конституційні засади кримінального судочинства. – К., 2000. – 320 с.

92. Маляренко В.Т. Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Теорія, історія і практика: Монографія. – К.: Концерн —Видавничий Дім —Ін Юре, 2004. – 544 с.

93. Маляренко В.Т., Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України: Підручник / 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 712 с.

94. Макаров М.А Сроки обжалования и рассмотрения следственным судьей жалоб на решения, действия или бездействия следователя и прокурора / М.А. Макаров . – // LEGEA SI VIATA. – 2015. – № 5. – С. 29–30.

95. Макаров М.А Оскарження слідчому судді рішення про затримання особи за підозрою у вчиненні злочину / М.А. Макаров // Юридична наука. – 2015 – № 5. – С. 142– 147.

96. Макаров М.А Щодо оскарження слідчому судді рішення слідчого та прокурора про початок досудового розслідування / М.А. Макаров // Национальный юридический журнал: теория и практика. – 2015 . - № 4 (14). – С. 129 – 131.

97. Макаров М.А Оскарження слідчому судді рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування / М.А. Макаров // Право і суспільство. – 2015. – № 5–2 (ч.2). – С. 217– 221.

98. Макаров М.А Межі оскарження слідчому судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора / М.А. Макаров // Юридична наука. – 2015. – № 6. – С. 138 – 143.

99. Макаров М.А Оскарження слідчому судді бездіяльності слідчого та прокурора / М.А. Макаров // Держава і право. – 2015. – № 67. – С. 374 – 383.

100. Макаров М.А Оскарження слідчому судді постанови слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження / М.А. Макаров // Судова апеляція. – 2015. – № 2. – С. 33 – 40.

101. Мамка Г.М Основні ознаки засад кримінального провадження / Г.М. Мамка // Проблемні питання застосування КПК України в сучасних умовах: матеріали круглого столу (м.Київ, 4 квітня 2014 року). – К.: ФОП Ліпкан О.С., 2014. – С.146 – 148.

102. Мамка Г.М Диспозитивність і диспозитивні начала кримінального провадження / Г.М. Мамка // Модернізація Конституції України та вдосконалення правоохоронної діяльності: Матеріали підсумкової науково-практичної конференції (м. Київ, 25 квітня 2014 року). – К.: « Видавництво Ліра- К», 2014. – С. 303– 306.

103. Мамка Г.М Поняття та сутність приватного життя особи на сучасному етапі розвитку кримінального процесуального законодавства / Г.М. Мамка // Правова політика в Україні: питання теорії та практики: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 24 жовтня 2014 року). – К.: Національна академія прокуратури України, 2014. – Т.2 С. 219 – 222.

104. Мамка Г.М Практика Європейського суду з прав людини по застосуванню презумпції невинуватості / Г.М.Мамка // Правовые реформы в Молдове, Украине и Грузии в контексте евроинтеграционных процессов: Материалы международной научно-практической конференции (г. Кишинев, Республика Молдова, 7– 8 ноября 2014 года). – Кишинев: 2014. – Ч.2 . – С. 252 – 254.

105. Мамка Г.М Щодо питання володіння мовою, якою здійснюється кримінальне провадження / Г.М.Мамка // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: Матеріали 10 Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 28 листопада 2014 року). – К.: НАВС, 2014. – С. 140 – 142.

106. Мамка Г.М Тлумачення сумнівів щодо доведеності вини особи на її користь / Г.М.Мамка // Актуальні проблеми кримінального права та процесу:

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 12 червня 2015 року). – К.: ВД «Дакор», 2015. – С.83-86.

107. Мамка Г.М Презумпція невинуватості та обов'язок доказування вини / Г.М.Мамка // Актуальні проблеми досудового розслідування: зб.тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 1 липня 2015 року). – К.: НАВС, 2015. – С.42 – 43.

108. Мамка Г.М Рівність перед законом і судом – конституційна засада кримінального провадження, її сутність і зміст / Г.М. Мамка // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія: Юриспруденція. – 2014. № 9–2. – Т. 2. – С. 108 – 111.

109. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні в питаннях та відповідях: навч. посібник / Л.Д. Удалова, Д.П. Письменний, О.Є. Омельченко, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, А. В. Форостяний. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 240 с.

110. Мірошніков І.Ю Судове слідство в апеляційній інстанції: Монографія. –Харків: Право, 2007. – 192 с.

111. Молдован А.В. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навч. посібник. 2–е вид. – К.: ЦУЛ, 2010. – 352 с.

112. Назаров В.В. Конституційні права людини та їх обмеження у кримінальному процесі України: Монографія. – Х.:Золота миля, 2009. – 400 с.

113. Назаров В.В., Омеляненко Г.М. Кримінальний процес України: Підручник. – К.: Юридична думка, 2008. – 548 с.

114. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України : від 13 квіт. 2012 р. / [О. А. Банчук та ін.] ; за ред. О. А. Банчука, Р. О. Куйбіди, М. І. Хавронюка. – Х. : Фактор, 2013. – 1072 с.

115. Пашинін О.І. Актуальні проблеми досудового провадження у кримінальному процесі України: монографія. – Х.: Кроссрод, 2009. – 164 с.

116. Письменний Д.П., Омельченко О.Є. Процесуальна діяльність слідчого щодо запобігання злочинів: навч. посібник. – К., 2005. – 158 с.

117. Письменний Д.П., Федченко В.М. Розслідування злочинів слідчою та слідчо–оперативною групою: правові та організаційні засади: монографія. – Дніпропетровськ, 2006. – 204 с.

118. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні / М.А. Погорецький // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С.270–276.

119. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно–розшукової діяльності у кримінальному процесі: Монографія. – Х.: Арсіс, ЛТД, 2007. – 576 с.

120. Попелюшко В.О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми: Монографія. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009. – 634 с.

121. Поповченко О.І., Савицький Д.О., Карпов Н.С., Баулін О.В Спрощене досудове провадження в Україні: історія, сучасність, перспективи, досвід. – К.: Семенко Сергій, 2004. – 213 с.

122. Проблеми застосування заходів кримінально–процесуального примусу під час досудового провадження: Матеріали круглого столу

(Дніпропетровськ, 22 листопада 2011 р.). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – 224 с.

123. Процесуальна діяльність слідчого щодо відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням: метод. рек. // МВС України, НАВС, Авт. колект. С.С. Чернявський, В.І. Фаринник, Л.Д. Удалова та ін. – Київ: – 2014. – 91с.

124. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник; за заг. редакцією М.А.Погорецького та О.П. Кучинської – К.: Юрінком Інтер, – 2015. – 560 с.

125. Рожнова В.В Котубей І.І Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам кримінального провадження / В.В.Рожнова, І.І. Котубей – Київ: КНТ, 2015. – 182 с.

126. Руденко А.Е Морально-правові критерії застосування заходів забезпечення кримінального провадження / А.Е. Руденко // Право і суспільство. – 2015. – № 5–2. – Ч.3. – С. 236 – 240.

127. Руденко А.Е Обмеження майнових прав окремих категорій осіб у ході застосування заходів забезпечення кримінального провадження / Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 8.

128. Руденко А.Е Підстави застосування тимчасового вилучення майна / А.Е. Руденко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Вип. 28. – Т.3. – С. 141 – 143.

129. Руденко А.Е Накладення арешту на майно для забезпечення цивільного позову / А.Е.Руденко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 3. – Т.1. – С. 158 – 161.

130. Савицький Д.О. Підстави та процесуальний порядок застосування приводу у кримінальному провадженні / Д. О. Савицький // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 158–163.

131. Сізінцова Ю.Ю. Докази у кримінальному процесі: теоретичний аспект та практичне значення в процесі правозастосування: навч. посібник. – К.: Дакор, 2010. – 128с.

132. Складання кримінально-процесуальних документів у досудовому провадженні: Навч. посібник // Удалова Л.Д., Азаров Ю.І., Рожнова В.В. та ін.; НАВС – Київ: КНТ, – 2013. – 375 с.

133. Слінько С.В. Теорія і практика реформування досудового розслідування: Монографія. – Х.: РВФ «Арсіс ЛТД», 2011. – 270 с.

134. Смоков С.М. Окремі проблемні питання, які виникають при застосуванні норм нового КПК України// С.М.Смоков Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 1 (5). – С. 110–115.

135. Смоков С.М., Горелкіна К.Г. Гарантії застосування заходів процесуального примусу у кримінальному судочинстві. – Одеса: Астропринт, 2012. – 152 с.

136. Становлення системи негласного розслідування у кримінально-процесуальному законодавстві України: Матеріали круглого столу (Київ, 7 жовтня 2011 р.). – К.: ФОП Ліпкан О.С., 2011. – 168 с.

137. Статіва І.І. Початковий етап досудового провадження в сучасному кримінальному процесі: український і західний контексти: Монографія. – Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – 248 с.

138. Тайлієва Х.Р Законна сила вироку та її дія / Х.Р.Тайлієва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. – випуск 28. Т. 3. – С. 120 – 123.

139. Тайлієва Х.Р Використання доказів у рішеннях суду під час здійснення підготовчого провадження у першій інстанції / Х.Р. Тайлієва // Право і суспільство. - № 2. – 2015. – С. 273 – 280.

140. Тайлієва Х.Р Класифікація рішень суду першої інстанції / Х.Р.Тайлієва // Матеріали науково-практичної конференції. Одеса, 2014. – С. 104 – 106.

141. Тайлієва Х.Р Рішення слідчого судді у стадії досудового розслідування / Х.Р. Тайлієва // Малий і середній бізнес. № 4 (55), 2013. – С. 143 – 147.

142. Теорія судових доказів в питаннях та відповідях: навч. посібник / Л.Д. Удалова, Д.П.Письменний, Ю.І.Азаров та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 104 с.

143. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник / В. М. Тертишник. – Київ : Правова Єдність : Алерта, 2014. – 438 с.

144. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підручник / В. М. Тертишник. – Київ : Правова Єдність : Алерта, 2014. – 420 с.

145. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / В.М.Тертишник. – К.: Алерта, 2014. – 768 с.

146. Тітко І.А. Оцінні поняття у кримінально–процесуальному праві України: Монографія. – Х.: Право, 2010. – 216 с.

147. Удалова Л. Кримінальний процесуальний кодекс України – новий етап у розвитку теорії та практики здійснення кримінального провадження /Л.Д. Удалова, В. В. Рожнова // Право України. – 2013. – №11. – С.80–87.

148. Удалова Л.Д. Кримінальний процес України в питаннях і відповідях: навч. посібник. – 2-ге вид. – К.: КНТ, 2010. – 160 с.

149. Удалова Л.Д. Кримінальний процес. Загальна частина (альбом схем) навч. посібн. / Л.Д.Удалова, В.В.Рожнова, Д.П.Письменний. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 144 с.

150. Удалова Л.Д. Кримінальний процес. Особлива частина (альбом схем) навч. посібн. / Л.Д.Удалова, Д.О. Савицький, О.Є. Омельченко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 224 с.

151. Удалова Л.Д. Лікарська таємниця в кримінальному процесі України / Л.Д. Удалова, Є.В. Кузьмічова-Кисленко. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 134 с.

152. Удалова Л.Д. Практикум з кримінального процесу: навч. посіб. – К.: КНТ, 2014. – 288 с.

153. Удалова Л.Д. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / Л.Д. Удалова, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Т.Г. Ільєва. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 176 с.

154. Удалова Л.Д., Гаюр І.Й. Накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого: Навчальний посібник. – К: КНТ, 2012. – 168 с.

155. Удалова Л.Д., Доросінська Г.М. Порушення та розслідування кримінальної справи щодо депутата місцевої ради: монографія. – К.: КНТ, 2011. – 144 с.

156. Удалова Л.Д., Корсун В.Я. Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: Монографія. – К: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 168 с.

157. Удалова Л.Д., Панчук О.В. Надання свідку правової допомоги у кримінальному процесі: монографія. – К: КНТ, 2014. – 160 с.

158. Удалова Л.Д., Паризький І.В. Застосування компромісів при вирішенні конфліктів під час досудового розслідування: Навчальний посібник. – К: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 184 с.

159. Удалова Л.Д., Хабло О.Ю. Зловживання у сфері кримінального процесу: Монографія. – К.: Дакор, 2010. – 176 с.

160. Удалова Л.Д., Білоус О.В. Засада недоторканості житла чи іншого володіння особи у досудовому кримінальному провадженні./Л.Д.Удалова, О.В. Білоус – Київ : КНТ, 2015. – 180 с.

161. Форостяний А.В. Забезпечення участі понятих під час проведення слідчих (розшукових) дій / А.В. Форостяний // Юридична Україна. – 2015. – № 1. – С. 74 –78.

162. Форостяний А.В. Щодо розширення предмету доказування у кримінальному провадженні / А.В. Форостяний // Юридична наука. – 2015. – № 3. – С. 152 –158.

163. Хабло О.Ю. Тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні: законодавча регламентація та проблеми застосування: /О.Ю. Хабло // Держава і право. – 2014. – Вип. № 63. – С.231–237

164. Хабло О.Ю. Тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні / О.Ю. Хабло // Судова апеляція. – 2014. – № 1. – С.61–67

165. Хавронюк М.І. Конституція України. Коментар основних положень щодо захисту прав і свобод людини та громадянина. – К.: Літера, 2008. –384 с.

166. Чернявський С.С. Проблеми тимчасового доступу до інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій / С.С. Чернявський, В.О. Фінагеев // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 1 (5). – С. 179–185.

167. Яновська О.Г. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства: Монографія. – К.: Прецедент, 2011. – 303 с.

168. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с. : іл.

169. Правові висновки Великої палати Верховного суду та Верховного суду у кримінальних провадженнях станом на 01 січня 2019 р. (узагальнила Т.І. Слуцька) станом на 01.01.2019. URL: [https://protocol.ua/ua/pravovi_visnovki_velikoi_palati_vs_ta_vsu_u_kriminalnih_pro_vadgennyah_\(spravah\)_stanom_na_01_sichnya_2019_roku/](https://protocol.ua/ua/pravovi_visnovki_velikoi_palati_vs_ta_vsu_u_kriminalnih_pro_vadgennyah_(spravah)_stanom_na_01_sichnya_2019_roku/).

170. 370 правових позицій ЄСПЛ у кримінальному провадженні: оновлена, систематизована добірка. URL: <https://antiraid.com.ua/articles/370-pravovih-pozitsij-yespl-u-kriminalnomu-provadhenni-onovlenna-sistematizovana-dobirka/>.

Інформаційний ресурс

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

[http:// court.gov.ua](http://court.gov.ua) – офіційний веб-портал судової влади в Україні

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – офіційний веб-сайт Верховного Суду.

[http:// https://www.gp.gov.ua/ua/index.html](http://https://www.gp.gov.ua/ua/index.html) – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокуратора України.

<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<https://dbr.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань

<https://nabu.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Національного антикорупційного бюро

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

